

MO'JAZ TASVIRDA TARIX TASNIFI.

Faxriddinov Muhammad Faxriddin O'g'li

Ilmiy rahbar: O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti o'qituvchisi, O'zbekiston

Murodova Gavhar Azizbekovna

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika institute San'atshunoslik fakulteti talabasi

Annotatsiya: *Bu maqolada asosan minyatura san'atiga yangiliklar kiritish, uni yanada yangi qirralarini kashf qilish keng yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *minyatura san'ati, naqqoshlik, taqinchoqlar, buyumlar, milliy sumka va shlyapalarga minyatura naqshlari.*

KIRISH

Minyatura bu - tasvirlar orqali biror voqea yoki hodisalarni tasvirlab beradigan san'at turidir. Bu san'at turi o'rta asrlarda turli qo'lyozmalarni ziynatlash uchun kichik hajmli nafis suratlar chizishda, shuningdek turli chinni buyumlarni va ayollar taqinchoqlarini bezatishda qo'llanilgan. Sharqda minyatura san'ati bilan shug'ullangan buyuk musavvirlar Moniy, Juna-id, Bag'dodiy, Xo'jaabdulhay, G'iyosiddin naqqosh, Rizoyi Abbosiy va boshqalarning asarlari mashxur. Ular o'zlarining mo'jaz suratlari bilan butun bir tarix voqeliklarini tasvirlab berganlar. Minyatura suratlarini mozey xabarchilari desak yanglishmagan bo'lamiz. Chunki biz suratlar orqali o'tmishdagi hodisalarni aniq tasavvur qilish imkoniyatiga egamiz. 14-asr oxirlariga kelib Samarqanddahan Samarqand minyatura maktabi shakllana boshladi. Amir Temur qurgan bog'lardagi ko'shklar devoriy rasmlar bilan bezatishgan. Bundan tashqari Temuriylar saroylarida alohida kitobxonalar tashkil etilib, unda musavvirlar ham faoliyat ko'rsatgan. Qo'lyozma minyaturasida rasmlari rangli qilib guash, yelim, akvarel va boshqa bo'yoqlar bilan qo'lda bevosita kitoblar varoqlariga ishlangan. 13-15 asrga kelib minyaturada yangiliklar yaratila boshlandi. Bu asrlarda minyaturada naturani haqqoniy ifodalashga intilish kuchaydi, rasmlar matn bilan izohlandi, shakl jonlandi, manzara, interyer, memoriy hoshiyalarga keng o'rin berildi. 14-asrning eng mashxur minyatura rassomlaridan biri Kamoliddin Behzod hisoblanadi. Uning asarlari

Hirof maktabi va butun O'rta Osiyo minyaturalarini tasvirlashdagi yuksak mahorati bilan e'tirof etildi.

Bundan tashqari minyaturalar bezakning bir qismi hisoblanadi. Kichik rangbarang rasmlar boy savdogarlar uylarida va xonlar saroylarida hashamatli buyumlarni bezash uchun ishlatiladi. Minyaturada tarixiy yilnoma ,ov va Jang sahnali , uchrashuv uchun taomlar tafsilotlar tasvirlanishi mumkin bo'ladi. Kitoblarni bezash uchun yaratilgan nozik va nafis minyaturalar badiiy minyatura tasviriy san'atning alohida turi hisoblanadi. O'zbekiston hududida 20-asr boshlariga kelib minyatura san'atining rivoji to'xtab qoldi 70-80-yillarda minyatura an'analarini tiklashga urinishlar bo'ldi. Bu san'atning haqiqiy taraqqiyoti O'zbekiston mustaqilligidan so'ng amalga oshdi. Ch.Axmarov minyatura san'ati an'analarini o'z ijodida davom ettirib uni yangicha mazmun,g'oyalar bilan boyitdi. Hozirgi kunda Minyatura rivoji uch yo'nalishda davom ettirilmoqda. Bular qo'lyozma rasmlari,lakli minyatura va devoriy rasmlar yaratish yo'nalishlaridir.

Shuni qo'shimcha qilish mumkinki minyatura rang tasviri o'zbek tasviriy san'atining mustaqil turi sifatida rivojlanmoqda. Men ham bo'lajak rassom sifatida tasviriy san'atning ushbu yo'nalishi rivojiga o'z hissamni qo'shmoqchiman. Ma'lumki minyatura suratlari turli buyumlar taqinchoqlar ,kitoblar va devorlarga ishlangan. Men mana shu qatorga yangilik sifatida kiyimlarga minyatura suratlarini ishlashni o'z oldimga maqsad qilib qo'ydim. Hozirda erkaklar va ayollar bosh kiyimlari ya'ni kepka va shlyapalarga hamda sumkalarga minyatura suratlarini tushurdim. Bunday buyumlarga tushurilgan minyatura suratlari ajoyib sovg'a bo'lishi ham mumkin. Ular yurtimizga tashrif buyurgan chet ellik mehmonlarga bizning madaniyatimiz va tariximiz haqida xabar beradi. Tariximizni yanada yorqinroq ifoda etishga yordam beradi. Ishonchim komilki,ushbu san'atda kelajakda yanada ko'plab kashfiyotlarni amalga oshiraman.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Faxriddin o'g'li, F. M., & Azizbekovna, M. G. (2024). SHARQONA MATOLARNING ZAMONAVIY LIBOSLARDAGI AKSI. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(18), 121-123.

2. Faxriddin o'g'li, F. M., & Azizbekovna, M. G. (2024). MINIATURA JANRINING TASVIRIY SAN'ATDAGI O'RNI. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(18), 124-127.
3. Tshaevich, S. F. (2022). The Role of Children's Literature in the Formation of Professional Competence. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HISTORY, 3(12), 235-240.
4. Norkobilovna, J. S., Sadikovich, K. N., Tshaevich, S. F., Gulmurodovna, S. L., & AkramIkromovich, S. (2021). Cultural and Historical Prerequisites for the Development of the Innovative Potential of the Subject of Creativity. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 2982-2986.
5. Fakhriddin, S., Abdimurat, N., Gulbakhor, R., & Oybek, G. (2023). Interpretation of History and Historical Truth in the Samples of Alisher Navoi's Hasbi Hazal. Journal of Advanced Zoology, 44.
6. Shodiyev, F., & Bahramova, M. (2023, June). Technology For Conducing Interactive Lessons. In " ONLINE-CONFERENCES" PLATFORM (pp. 16-18).
7. Tshaevich, S. F. Interactive Technology in Primary Education. International Journal on Integrated Education, 3(10), 76-77.
8. Shodiyev, F., Saidullayeva, S., Abdullayeva, Z., & Tirkasheva, M. (2023). Children's Literature in the Formation of Professional Competence Position. Central Asian Journal of Social Sciences and History, 4(6), 73-78.
9. Shodiyev, F., Kiyamova, S., Karshyeva, G., & Muradullayeva, D. (2023). The Technology of Preparation of the Future Primary School Teacher in the Global Process. Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science, 4(6), 108-111.
10. Tshaevich, S. F. (2021). Essence of children's literature in the formation of professional competence.
11. Tshaevich, S. F. (2021). Alisher navoi's interpretation of global ideas on human perfection. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(11), 542-550.
12. Shodiyev, F. (2024). TRAINING OF FUTURE INNOVATIVE AND CREATIVE THINKING PRIMARY SCHOOL TEACHER. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 4(37), 189-195.
13. Drobchenko, N. V., & Fakhriddinov, M. F. (2022). USING THE COREL DROW COMPUTER PROGRAM TO DEVELOP STUDENTS'CREATIVE ABILITIES THROUGH DRAWING.
14. Fakhriddinov, M. Convenience of working with AutoCAD Software in Drawing and Drawing Geometry. Fan va ta'lim integratsiyasi jurnali, 165-170.
15. Fakhriddinov, M. The impact of modern technology on education. Fan va ta'lim integratsiyasi jurnali, 165-170.
16. Faxriddin o'g'li, F. M. (2023). DUNYO TA'LIM USLUBLARIDAGI SARA DURDONALAR... Научный Фокус, 1(7), 190-193.

17. Faxriddin o'g'li, F. M. (2023). KOMPYUTER VA UNING GLOBAL TA'LIMDAGI KREATIV O'RNI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(6), 514-521.
18. Faxriddin o'g'li, F. M. (2023). O'ZBEKISTON VA FINLANDIYA MAKTABLARIDA TASVIRIY SAN'AT VA CHIZMACHILIK FANLARIGA QO'YILADIGAN TALABLARNING BIR-BIRIDAN FARQLANISHI. *Научный Фокус*, 1(7), 46-52. Retrieved from <http://nauchniyimpuls.ru/index.php/sf/article/view/12334>
19. Faxriddin o'g'li, F. M. (2023). XALQARO TA'LIM TIZIMIDA TEXNOLOGIYANING O'ZIGA XOSLIGI. PROSPECTS AND MAIN TRENDS IN MODERN SCIENCE, 1(6), 56-59. Retrieved from <https://interonconf.org/index.php/spa/article/view/8866>
20. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). Art and Architecture of Europe. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 5(1), 16-18. Retrieved from <https://cajad.centralasianstudies.org/index.php/CAJAD/article/view/474>
21. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). CHIZMACHILIK FANI SIR-ASRORLARINI O'QUVCHILARNING ONGIGA YETKAZISHNING ZAMONAVIY YECHIMLARI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(19), 142-148.
22. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). COMPUTER GRAPHICS IN THE SPHERE OF DRAWING DETAILS: ENHANCING CREATIVITY AND PRECISION. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 4(37), 196-199.
23. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). COMPUTER GRAPHICS: EXPLORING COMPUTER GRAPHICS IN AREAS DRAWING AND ARTS. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(19), 43-46.
24. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). EXPLORING THE SPECIFIC INNOVATIONS OF COMPUTER GRAPHICS IN DRAWING SCIENCE. *Научный Фокус*, 1(10), 56-58.
25. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). FIN TA'LIM TIZIMINING GLOBAL O'QITISHDA TUTGAN O'RNI. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 3(26), 152-155.
26. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). PIRLS – (PROGRESS IN INTERNATIONAL READING LITERACY STUDY) - XALQARO O'QUVCHILAR SAVODXONLIGINI BAHOLASH TIZIMI HAQIDA. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(20), 785-790.
27. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). PISA – (PROGRAMME FOR INTERNATIONAL STUDENT ASSESSMENT) –XALQARO O'QUVCHILARNI BAHOLASH DASTURI HAQIDA. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(20), 220-225.
28. Faxriddin o'g'li, F. M. (2024). MUHANDISLIK KOMPYUTER GRAFIKASI VA CHIZMACHILIK DARSLARIDA KESIMLAR VA ULARNI O'RGATISH METODIKASI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(20), 67-75.
29. Shodiyev, F. (2023). TA'LIM MAZMUNINI TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYASI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(20), 195-199.

30. Shodiyev, F. (2023). XALQ MAQOLLARIDAN FANLARARO FOYDALANISH INTEGRATSIYASI. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(20), 195-199.